

**MILLIY AXBOROT RESURSLARI BILAN ISHLASHNING
TA'LIMDAGI O'RNI**

Aldashev Ilxomjon To'xtaboyevich
Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi
Shokirova Xilola Ulug'bek qizi
Farg'ona davlat universiteti talabasi

Annotatsiya; Mazkur maqolada milliy axborot resurslaridan samarali foydalanishning ahamiyati, Ziyonet axborot-ta'lim tarmog'ining imkoniyatlari va loyihalari tahlil qilinadi. Milliy axborot platformalarining ta'lim jarayonini innovatsion texnologiyalar bilan boyitishdagi o'rni ilmiy asosda ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: Milliy axborot resurslari, Ziyonet, elektron kutubxona, masofaviy ta'lim, axborot texnologiyalari, ilmiy platforma, ta'lim innovatsiyasi, ta'lim tizimi, Ziyonet loyihalari, raqamli ta'lim.

Kalit so'z: Ziyonet tarmog'i, axborot-ta'lim resurslari, milliy axborot resurslari, Ziyonet loyihalari, ta'lim uchun axborot texnologiyalari, onlayn ta'lim resurslari, axborot-ta'lim portallari, elektron kutubxona xizmatlari, raqamli ta'lim platformalari.

Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida namoyon bo'lmoqda. Xususan, milliy axborot resurslari yosh avlodni bilim bilan ta'minlash, ular uchun qulay va samarali o'quv muhiti yaratishda muhim vosita hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida bu borada Ziyonet axborot-ta'lim tarmog'i muhim o'rin egallab, keng ko'lami imkoniyatlar yaratmoqda. Ushbu maqolada Ziyonet tizimi va uning loyihalarining ta'limdagi o'rni ilmiy jihatdan o'rganiladi.

Milliy axborot resurslari: imkoniyatlar va muammolar

Milliy axborot resurslari – bu davlat miqyosida shakllantirilgan ma'lumot bazalari, elektron kutubxonalar va ta'lim platformalari bo'lib, ular yoshlar va mutaxassislar uchun bilim olishning asosiy manbai hisoblanadi. Ular quyidagi muhim afzalliklarga ega:

Turli sohalar bo'yicha boy ma'lumotlar bazasini taqdim etadi. Ilmiy va ta'limiy materiallarga onlayn kirishni ta'minlaydi. Ta'lim jarayonlarini raqamlashtirishga xizmat qiladi.

Ammo bu resurslardan foydalanishda ayrim muammolar ham kuzatiladi:

- Mintaqalarda internet tezligi va qamrovining yetarli darajada emasligi.
- Foydalanuvchilarning axborot resurslaridan samarali foydalanish bo'yicha malakasining pastligi.

Kontentning muntazam yangilanmasligi.

Ziyonet axborot-ta'lim tarmog'i: imkoniyatlari va rivoji. Ziyonet O'zbekistonning milliy ta'lim tarmog'i bo'lib, o'quvchilar, talabalar va o'qituvchilarni birlashtiradi. Bu tarmoq 2005-yilda tashkil topgan bo'lib, ta'lim sohasida innovatsion loyihalarni amalga oshirish orqali o'z nufuzini oshirdi.

Ziyonet tarmog'ining asosiy yo'nalishlari:

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

- Elektron kutubxona: kitoblar, maqolalar, darsliklar va o'quv qo'llanmalari.
- Fan olimpiadalari va tanlovlar: yoshlar o'rtasida ilmiy qiziqishni oshirishga qaratilgan tadbirlar.
- Masofaviy ta'lim: talabalar uchun onlayn kurslar va video darslar.
- Axborot portallari: foydalanuvchilar uchun turli mavzularda keng qamrovli axborot taqdim etuvchi saytlar.

ZiyoNET tarmog'i doirasidagi loyihalar. ZiyoNET tarmog'i doirasida amalga oshirilgan loyihalar ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda:

Elektron kutubxona loyihasi – o'quvchi va talabalarni ilmiy va badiiy kitoblar bilan ta'minlaydi. “Yosh olim” platformasi – yoshlar o'rtasida ilmiy izlanishlarni rag'batlantiradi. Onlayn forumlar va muloqot platformalari – o'qituvchilar va talabalar o'rtasida tajriba almashishga yordam beradi.

Ilmiy-tadqiqot natijalari va tahlil

ZiyoNET tarmog'idan foydalanish bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ushbu platforma:

- O'quvchilar va talabalar orasida bilim olishga bo'lgan qiziqishni oshiradi.
- O'qituvchilarning pedagogik faoliyatini innovatsion resurslar bilan boyitadi.
- Axborotga bo'lgan ehtiyojni tez va samarali qondirish imkonini beradi.

ZiyoNET axborot-ta'lim tarmog'i milliy ta'lim tizimida muhim o'rin egallab, raqamli bilim olish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ushbu tarmoqning faoliyatini takomillashtirish uchun:

Internet qamrovini kengaytirish va sifati ustida ishlash; yangi, zamonaviy kontentni muntazam yaratish va yangilash; foydalanuvchilarni axborot resurslaridan samarali foydalanishga o'rgatish bo'yicha treninglar tashkil etish lozim.

ZiyoNET va boshqa milliy axborot resurslarini rivojlantirish orqali ta'lim jarayonlarini yanada innovatsion qilish mumkin. Bu esa kelajak avlodning bilimli va zamonaviy mutaxassislar bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Milliy axborot resurslari – bu mamlakatning ilmiy, madaniy, tarixiy va ta'limiy merosini o'z ichiga olgan raqamli ma'lumotlar bazasi bo'lib, ular ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Quyida uning ta'limdagi o'rnini haqida asosiy jihatlar yoritiladi:

Ta'lim sifatini oshirish – Milliy axborot resurslari ta'limda sifatli materiallar, ilmiy maqolalar, darsliklar va o'quv qo'llanmalar bilan ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. ZiyoNet platformasi orqali o'qituvchi va talabalar eng yangi ma'lumotlarni tezkor topa oladi.

Raqamli bilimlar va ko'nikmalarni rivojlantirish. Axborot resurslari bilan ishlash talabalarning raqamli savodxonligini oshiradi.

Onlayn kutubxonalardan foydalanish orqali mustaqil o'qish va izlanish ko'nikmalari rivojlanadi.

Ta'lim resurslarining qulayligi. Elektron resurslar geografik cheklolarni yo'q qiladi. Uzoq hududdagi o'quvchilar ham sifatli ta'lim manbalaridan foydalanish imkoniga ega.

Milliy resurslardan foydalanish mahalliy til va madaniyatga moslashgan ta'limni qo'llab-quvvatlaydi.

O'zbek tilida zamonaviy kontent yaratish. Milliy axborot resurslari mahalliy tillarda ilmiy va ta'limiy kontent yaratish uchun platforma vazifasini bajaradi.

ZiyoNet va boshqa milliy axborot portallari orqali o'zbek tilidagi elektron materiallar soni oshmoqda.

Inkluziv ta'limni qo'llab-quvvatlash. Maxsus ehtiyojga ega o'quvchilar uchun moslashtirilgan resurslar yaratiladi. Har kimga ochiq bo'lgan raqamli ta'lim imkoniyatlari tenglikni ta'minlashda yordam beradi.

Innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish. Milliy resurslar zamonaviy texnologiyalarni o'z ichiga oladi: masalan, interaktiv darsliklar, videokurslar, va test tizimlari. Ular o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qiladi.

Ta'lim jarayonida integratsiya. Axborot resurslarini dars jarayoniga integratsiya qilish orqali o'qituvchilar interaktiv metodlarni qo'llashi mumkin. Masalan, o'quv materiallariga ZiyoNet orqali kirish imkoniyati taqdim etiladi.

Ilmiy izlanish va tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash. Talabalar va tadqiqotchilar milliy axborot resurslari orqali ilmiy ishlarga zarur bo'lgan ma'lumotlarni to'plashadi. Milliy kutubxonalar va arxivlar ilmiy izlanishlar uchun boy materiallar taqdim etadi.

Milliy axborot resurslari bilan ishlash, xususan, ZiyoNet kabi platformalar orqali ta'lim sifatini oshirish, ilmiy izlanishlarni qo'llab-quvvatlash va raqamli ta'limga o'tishda muhim omil hisoblanadi. Bu resurslar nafaqat o'quv jarayonini boyitadi, balki yosh avlodni bilimli va raqobatbardosh kadr sifatida shakllantirishga hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. **Qodirova, D. T. (2022).** *Axborot-resurs markazlaridan samarali foydalanish texnologiyalari.* Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. **Raximov, S. (2021).** *Ta'limda axborot texnologiyalarini qo'llashning innovatsion usullari.* O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
3. **Karimov, I. A. (2020).** *ZiyoNet tarmog'i va uning ta'limdagi ahamiyati.* Oliy ta'lim va fan jurnali, 4(12), 23-28.
4. **Yuldashev, F. N. (2023).** "Elektron ta'lim platformalarining talim tizimiga integratsiyasi." *Axborot texnologiyalari jurnali*, 5(1), 45-52.
5. **UNESCO. (2022).** *Digital Education in Central Asia: Opportunities and Challenges.* Parij: UNESCO nashriyoti.
6. **O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. (2021).** *Milliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya strategiyasi.* Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
7. **Shamsiyeva, N. T. (2022).** *Axborot resurslarini ta'limda qo'llashning pedagogik asoslari.* Nizomiy nomidagi TDPU.
8. **O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. (2019).** *Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish to'g'risida.* Qonun hujjatlari to'plami, №4523.
9. **ZiyoNet platformasi. (2024).** www.ziynet.uz
10. **Abdullayev, X. (2023).** "Ta'limda axborot-resurs markazlarining roli." *Ta'limda innovatsiyalar ilmiy-amaliy jurnali*, 3(5), 34-40.